

RAMAZAN ORYANTALİZMİ

Akif EMRE, 28 Haziran 2014

<https://www.yenisafak.com/yazarlar/akif-emre/ramazan-oryantalizmi-54537>

Yine Ramazan"a erdik... Nasip edilen kadar eri/şi/len bir manevi iklim Ramazan ayı...

Dilimizi şekillendiren Müslüman zihni için Ramazan erişilen bir iklimdir. Elde etmeye çaba gösterilen, elde etme fırsatı bahşedilen bir lûtuftur...

Müslüman zihnini ve dilini şekillendiren kültürümüzde erişmek, ermek, ermiş (olmak), eren/lerden olmak hep bir çabanın gereği olarak bahşedilen bir iklim, mana, hale işaret.

Ramazan iklimi hala yaşanıyor olsa da kendisini kuşatan modern seküler çevre onu yitip bir hatıraya dönüştürdü. Cumhuriyet'in kurduğu seküler kültür ortamı, önerdiği hayat tarzı Ramazan'ı hayattan kovmak isterken, bir hayıflanma hali olarak kurgular.

Modernleşmeci seküler Türk zihninde Ramazan hayattan çekilmiştir, geçmiş zamanlara özgü bir nostaljidir. Bir daha geri gelmesi mümkün olmayan bir anlatıyla nostaljiye dönüştürülen bir tür Ramazan oryantalizmidir.

Ramazan oryantalizmi, Ramazan'ı hayatın, insanın, bilincin, varlığın merkezinden çıkarıp, yan etkileriyle geçmiş dönemin nostaljik sularında bir gezintiye icbar eden bir anma ritüelidir. Ramazan eğlenceleriyle başlayan hayıflanma, "nerede o eski Ramazanlar" yakınmasıyla çok masum bir anmaya dönüşürken bilinçli bir kurguyla onu zaman dışılığına iter.

Oysa Müslümanlık hala yaşıyorsa Ramazan erilmesi gereken, erildiğinde ise sevinç ve şükürle karşılanan, hayatın içinde ama hayatın aşkın boyutuna bizi katan diri bir eylemdir, ameldir ve bunun etrafında oluşan muazzam canlı bir kültürdür. Köhnemiş Ramazan kültürüne indirgenerek toplumsal plandan sürgün edilen Ramazan, Ramazan oryantalizminin en başarılı kurgularından biridir. Hemhal olur gibi yaparken Ramazan'ın geçmişe, hayatın dışına, kalbin ve idrakin uzağına sürgün edilmesidir.

Tam bu nedenle ve bu yöntemle dini vicdan meselesine indirgeyip, toplumsal boyutunu nostaljik bir hayıflanmaya dönüştüren din anlayışı Türk modernleşmesinin seküler pragmatizminin en canlı örneğidir.

Ramazan oryantizmi, her dini ibadet ve umdelerde olduğu gibi orucu arızileştirir, asli olmaktan çıkarır; çünkü dini olan hayattan men edilmelidir. Bu nedenledir ki oruç tutanın, yani aç kalanın iştahla yemek yiyene saygı göstermesini ister. Burada kritik nokta bir kişinin oruç tutup tutmaması değil, ikili ilişkilerde bile oruç tutmanın adeta ayıplı bir konuma itilip, asgari beşeri nezaket gereği aç olma karşısında saygının esirgenmesi, hatta yasaklanarak saygının tersine çevrilmesinin toplum standardı haline getirilmesidir. Kamu görevlerinin oruçluyu cezalandıran, görmezden gelen, dikkate almayan tutumu, resmi sekülerliğin pratik yansımasıdır.

Diđer taraftan Cumhuriyet'in din ilişkileri bağlamında nostaljik uygulamaların dinle sahici bağların yerine ikamesiyle komik bir şekilde siyasi kurnazlığın gizlenmesi söz konusu. "Evet, Cumhuriyet dinle ilişkisinde bazı sıkıntılar doğurdu ancak dine şu türden alan açan çalışmalar yaptı" türünden muhafazakâr savunmaların bütün olarak seküler toplum idealinin nasıl projelendirildiğini görmezden gelmemizi istediği açık.

Evet, devlet dine karşı acımasız seküler uygulamalara imza atarken bazı alanlarda da Müslümanlık, hatta kendince Sünnilik üzerinden bir din inşa etti. Lakin siyasal olarak dinin etkisizleştirilmesi, yeni ulus modelinin inşasında bir çimento işlevi görmesi ve seküler hayata müdahil olmaması öngörülmüştür.

Bu nedenle Müslüman idrakinde "ermekte olunan Ramazan" aslında yitirilmiş, nostaljik Ramazanlara indirgenmiş, toplumsal hafıza ve Ramazan kültürü bu çerçevede oluşturulmak istenmiştir. Ramazan eğlenceleri, direkler arası muhabbeti, Bektaşî fıkrası ve bir kaç ilahi seviyesinden öteye geçmeyen bir kültürdür.

Ne var ki, Ramazan'ın tüm haşmetiyle mübarek bir iklimi bedenimizi, yöremizi, ruhumuzu sararak yeniden geldi; yeniden erdik ona!

Ramazan'ın tamamına ermektir muradımız ve duamız...